

راهکارهای توسعه روابط تجاری بین ایران

و کشورهای مستقل مشترک المنافع

پدیدآورندگان: حسن ولی بیگی و همکاران

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

WWW.ITSR.IR

پدیدآورنده: حسن ولی بیگی

ناظر علمی: دکتر سید حمیدرضا اشرف زاده و دکتر آنه دوردی ایران پناه

ناشر: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

نشانی: تهران، خیابان کارگر شمالی، بالاتر از بلوار کشاورز، شماره 1240

تلفن: 66939329

وب سایت: www.itsr.ir

پست الکترونیک: info@itsr.ir

توسعه تجارت با کشورهای مختلف و بلوک های اقتصادی جهان، برای رشد و توسعه اقتصادی کشور لازم و ضروری است، چرا که گسترش روابط تجاری با کشورها موجبات افزایش صادرات غیرنفتی برای ایران و رهایی از اقتصاد تک محصولی را به همراه خواهد داشت.

رشد بی سابقه بلوک های تجاری منطقه ای یکی از روندهای مهم بین المللی طی سالهای اخیر بوده است، بطوری که در حال حاضر تقریباً همه کشورهای جهان عضو یک یا چند موافقت نامه تجارت منطقه ای هستند. علاوه بر این، طی دهه گذشته این موافقت نامه ها شاهد تحولات کیفی مهمی بوده اند. حرکت از مدل منطقه گرایی محدود و بسته به سمت منطقه گرایی باز و نگاه برون گرایانه به این پدیده، عبور از رویکرد سنتی کاهش تعرفه ها به رویکرد کاهش سایر موانع تجاری (ظهور پدیده منطقه گرایی عمیق) و بالاخره همکاری کشورهای شمال - جنوب در قالب موافقت نامه های منطقه ای مهم ترین تحولات کیفی در این حوزه به حساب می آیند.

در پیرامون کشورمان نیز موافقت نامه دو یا چند جانبه بسیاری بین کشورها شکل گرفته است. یکی از آن ها، بلوک های شکل گرفته در منطقه شمال ایران، در میان مجموعه کشورهای مستقل مشترک المنافع (ارمنستان، آذربایجان، بلاروس، قزاقستان، قرقیزستان، مولداوی، روسیه، تاجیکستان، ترکمنستان، اوکراین، ازبکستان و گرجستان) است.

این منطقه با 4/2 درصد جمعیت جهان، رشد واردات 23 درصدی (2000-06)، رشد اقتصادی بالای هفت درصد در سال های پس از 2000، مزاد تجاری بالای 140 میلیارد دلار و سایر آمارهای موجود، دارای چشم انداز مثبتی است که در صورت توجه جدی به آن بازار مناسبی برای محصولات صادراتی ایران به حساب می آید.

اما ایران برای گسترش تجارت خود در این منطقه براساس موافقت نامه های منطقه ای، با سئوالات متعددی پیرامون ابعاد، زوایا و گستره، دامنه و اثرات انعقاد موافقت نامه رو به روست که کتاب حاضر درصدد پاسخگویی به آن هاست.

با عنایت به این نکته، بررسی ابعاد، آثار و تبعات گسترش تجارت ایران با کشورهای فوق به صورت دو جانبه ضرورت دارد. بدین منظور در مجموعه پیش رو در ابتدا وضعیت اقتصادی و تجاری هر یک از کشورها مورد کنکاش قرار گرفته است. در ادامه قوانین و مقررات و مشوق های مربوط به واردات، مشوق

های سرمایه گذاری در مناطق آزاد، استانداردهای کالایی، موانع تجاری ایران در هریک از کشورها، وضعیت حمل و نقل و غیره بررسی شده است. یکی از راهکارهای توسعه روابط، برقراری موافقت نامه ترجیحات تجاری است. در این راستا ابتدا ظرفیت ها و پتانسیل های توسعه صادرات ایران به مجموعه کشورهای مرود بررسی، ارائه شده و در انتهای این بحث کالاهای قابل صدور و مووانع تعرفه ای و غیرتعرفه ای مواجه با آن استخراج شده است. سپس با ارائه مدلی، فهرست کالاهای در خواستی ایران جهت اخذ ترجیحات استخراج و در ادامه اثرات این موافقت نامه های دو جانبه روی تراز تجاری ایران بررسی گردیده است.